

Український правопис

У виданні представлений стандарт державної мови «Український правопис», затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 1 березня 2026 року № 47 і який набрав чинності 28 березня 2026 року.

Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови є обов'язковими для виконання на всій території України, тому дія стандарту державної мови «Український правопис» поширюється на всі сфери суспільного життя, визначені в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

Київ • Алерта • 2026

УДК 811.161.2'354
У45

У45 Український правопис. Київ: Алерта, 2026. 430 с.
ISBN 978-617-566-981-5

У виданні представлений стандарт державної мови «Український правопис», затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 1 березня 2026 року № 47 і який набрав чинності 28 березня 2026 року.

Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови є обов'язковими для виконання на всій території України, тому дія стандарту державної мови «Український правопис» поширюється на всі сфери суспільного життя, визначені в Законі України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

УДК 811.161.2'354

ISBN 978-617-566-981-5

ЗМІСТ

Передмова.....	10
Рішення Національної комісії зі стандартів державної мови від 01 березня 2026 року № 47 «Про затвердження Українського правопису як стандарту державної мови»	15

Стандарт державної мови «Український правопис»

1. Сфера застосування	18
2. Нормативні покликання.....	18
3. Загальні пояснення.....	18
4. Український правопис	19
4.1. Український алфавіт	19
4.2. Правопис частин основи слова... ..	20
4.2.1. Буквені позначення деяких голосних звуків	20
§ 1. Букви на позначення наголошених і ненаголошених Е, И.....	20
§ 2. Букви І, И на початку слова.....	20
§ 3. Буква Ї.....	20
§ 4. Букви Я, Ю, Є	21
4.2.2. Буквені позначення деяких приголосних звуків	21
§ 5. Буква Г.....	21
§ 6. Буква Ґ	21
§ 7. Апостроф.....	22
§ 8. Буквосполучення ЙО, БО	22
4.2.3. Чергування голосних	23
§ 9. Чергування О – І, Е – І... ..	23
§ 10. Чергування Е – О після Ж, Ч, Ш, ШЧ (букви Щ), ДЖ, Й	26
§ 11. Чергування голосних О – А, Е – І, Е – И в дієслівних коренях.....	27
4.2.4. Чергування приголосних.....	28
4.2.4.1. Чергування приголосних під час словозміни.....	28
§ 12. Чергування Г, К, Х із м'якими З, Ц, С.....	28
§ 13. Чергування Ґ із м'яким З	28
§ 14. Чергування Г, К, Х із Ж, Ч, Ш.....	28
§ 15. Чергування Д із ДЖ	29
§ 16. Чергування Т – Ч, З – Ж, С – Ш.....	29
§ 17. Чергування ЗД – ЖДЖ, СТ – ШЧ (буква Щ).....	29
§ 18. Чергування Б – БЛ, П – ПЛ, В – ВЛ, М – МЛ, Ф – ФЛ.....	29

4.2.4.2. Зміни приголосних перед наступним приголосним під час словотворення	29
§ 19. Зміни приголосних перед -СЬК-(ИЙ), -СТВ-(О).....	29
§ 20. Зміни приголосних у прикметниках і прислівниках вищого ступеня порівняння	30
§ 21. Зміни приголосних перед суфіксом -Н.....	30
§ 22. Зміни приголосних перед суфіксальним голосним під час словотворення.....	31
4.2.5. Уживання деяких прийменників, префіксів, сполучників, часток і початкових букв.....	31
§ 23. Уживання прийменників У, В і початкових У-, В.....	31
§ 24. Уживання сполучників, часток І, Й та початкових І-, Й.....	33
§ 25. Уживання прийменника З та його варіантів ІЗ, ЗІ (ЗО).....	34
4.2.6. Уживання м'якого знака (ь).....	36
§ 26. Пишемо Ъ	36
§ 27. Не пишемо Ъ	37
4.2.7. Спрощення в буквосполученнях	38
§ 28. Спрощення в буквосполученнях -ЖДН-, -ЗДН-, -СТН-, -СТЛ-, -ЗКН-, -СКН-, -СЛН.....	38
4.2.8. Подвоєння букв	38
§ 29. Подвоєння букв як наслідок їх збігу.....	38
§ 30. Подвоєння букв як наслідок подовження приголосних.....	39
4.2.9. Правопис префіксів.....	40
§ 31. Правопис префіксів З-, ІЗ-, ЗІ-, ЗО-, БЕЗ-, ВІД-, МІЖ-, НАД-, ОБ-, ПЕРЕД-, ПІД-, ПОНАД-, РОЗ-, ЧЕРЕЗ-, ПРЕ-, ПРИ-, ПРІ-, АРХІ-, АНТИ-, КВАЗІ	40
4.2.10. Правопис суфіксів.....	42
§ 32. Іменникові суфікси -ИК, -НИК / -ІВНИК, -ЛЬНИК, -ІВ-(О), -АЛЬ, -ЕНЬ, -ЕЦЬ / -ЄЦЬ, -ІСТЬ, -ТЕЛЬ, -К-(А), -ИЦЬ-(Я), -ИН-(Я), -ЕС-(А), -НН-(Я), -ІНН-(Я), -ЕНН-(Я), -ІНН-(Я), -ЕН-(Я) / -ЄН-(Я), -ЕЧОК / -ЄЧОК, -ЕЧК-(А) / -ЄЧК-(А), -ЕЧК-(О) / -ЄЧК-(О), -ЕНК-(О) / -ЄНК-(О), -ЕНЬК-(О, А) / -ЄНЬК-(О), -ИСЬК-(О) / -ЇСЬК-(О), -ИЩ-(Е) / -ЇЩ-(Е), -ОВИЧ, -ІВН-(А) / -ЇВН-(А), -ІВК-(А), -ОК, -ИР, -ИСТ, -ИЗМ, -ІР, -ІСТ, -ІЗМ.....	42
§ 33. Прикметникові та дієприкметникові суфікси -Н-(ИЙ, -ІЙ), -ИЧН-(ИЙ), -ІЧН-(ИЙ) / -ЇЧН-(ИЙ), -ИН, -ІН, -ИН-(ИЙ), -ІН-(ИЙ), -ИСТ-(ИЙ), -ЇСТ-(ИЙ), -ЕВ-(ИЙ) / -ЄВ-(ИЙ), -ОВ-(ИЙ), -УВАТ-(ИЙ) / -ЮВАТ-(ИЙ), -ОВАТ-(ИЙ), -ОВИТ-(ИЙ).....	44

§ 34. Дієслівні суфікси -УВА- (-ЮВА-), -ОВА- (-ЬОВА-), -ОВУВА- (-ЬОВУВА-), -ІР-, -ІР	46
4.2.11. Правопис слів разом, із дефісом, окремо	47
§ 35. Загальні правила правопису складних слів	47
§ 36. Складні іменники	51
§ 37. Прикладка	53
§ 38. Складні числівники	54
§ 39. Складні займенники	55
§ 40. Складні прикметники	55
§ 41. Прислівники	58
§ 42. Прийменники	62
§ 43. Сполучники	62
§ 44. Частки	63
4.2.12. Уживання великої букви	66
§ 45. Велика буква на початку речення	66
§ 46. Велика буква у звертаннях і в ремарках	67
§ 47. Велика та мала букви в рубриках	67
§ 48. Велика буква після двокрапки, на початку прямої мови, цитати тощо	68
§ 49. Імена людей, міфологічних осіб, клички тварин	69
§ 50. Географічні та адміністративно-територіальні назви	71
§ 51. Астрономічні назви	73
§ 52. Назви історичних подій, епох, календарних періодів і свят, суспільних заходів	74
§ 53. Назви, пов'язані з релігією	74
§ 54. Назви органів влади, установ, організацій, товариств, партій, об'єднань, підприємств, фірм, агентств	76
§ 55. Назви документів, пам'яток історії та культури, творів літератури та мистецтва, друкованих органів	78
§ 56. Назви посад, звання, титули	78
§ 57. Назви орденів, медалей, відзнак, премій	79
§ 58. Назви товарних знаків, марок виробів	79
§ 59. Назви порід тварин, видів і сортів рослин	80
§ 60. Велика буква в особливому стилістичному вживанні	80
§ 61. Велика буква в складноскорочених назвах	81
4.2.13. Скорочення	81
§ 62. Графічні скорочення	81
4.2.14. Правила переносу	84
§ 63. Орфографічні правила переносу	84

§ 64. Технічні правила переносу	84
4.2.15. Знак наголосу (')	86
§ 65. Знак наголосу (')	86
4.3. Правопис закінчень змінюваних слів	87
4.3.1. Іменник	87
§ 66. Поділ на відміни	87
§ 67. Поділ на групи	88
§ 68. Зразки відмінювання іменників	90
4.3.1.1. Уваги до правопису відмінкових форм	96
4.3.1.1.1. I відміна	96
4.3.1.1.1.1. Однина	96
§ 69. Родовий відмінок	96
§ 70. Давальний відмінок	96
§ 71. Знахідний відмінок	96
§ 72. Орудний відмінок	96
§ 73. Місцевий відмінок	97
§ 74. Кличний відмінок	97
4.3.1.1.1.2. Множина	97
§ 75. Називний відмінок	97
§ 76. Родовий відмінок	97
§ 77. Давальний відмінок	98
§ 78. Знахідний відмінок	98
§ 79. Орудний відмінок	99
§ 80. Місцевий відмінок	99
§ 81. Кличний відмінок	99
4.3.1.1.2. II відміна	99
4.3.1.1.2.1. Однина	99
§ 82. Родовий відмінок	99
§ 83. Давальний відмінок	104
§ 84. Знахідний відмінок	105
§ 85. Орудний відмінок	105
§ 86. Місцевий відмінок	106
§ 87. Кличний відмінок	108
4.3.1.1.2.2. Множина	109
§ 88. Називний відмінок	109
§ 89. Родовий відмінок	109
§ 90. Давальний відмінок	110
§ 91. Знахідний відмінок	110
§ 92. Орудний відмінок	111
§ 93. Місцевий відмінок	111
§ 94. Кличний відмінок	111

4.3.1.1.3. III відміна.....	111
§ 95. Однина.....	111
§ 96. Множина... ..	112
§ 97. Відмінювання слова МА́ ТИ	113
4.3.1.1.4. IV відміна.....	113
§ 98. Однина.....	113
§ 99. Множина	114
4.3.1.2. Відмінювання іменників, що мають тільки форму множини	114
§ 100. Відмінювання іменників, що мають тільки форму множини	114
4.3.2. Прикметник	116
§ 101. Тверда група прикметників	116
§ 102. М'яка група прикметників	116
§ 103. Відмінювання прикметників	117
§ 104. Ступенювання прикметників	118
4.3.3. Числівник.....	119
§ 105. Відмінювання кількісних числівників	119
§ 106. Відмінювання порядкових числівників.....	121
§ 107. Відмінювання дробових числівників	121
4.3.4. Займенник.....	122
§ 108. Особові займенники.....	122
§ 109. Зворотний займенник.....	122
§ 110. Присвійні займенники.....	122
§ 111. Вказівні займенники.....	123
§ 112. Питальні займенники	123
§ 113. Означальні займенники.....	124
§ 114. Неозначені й заперечні займенники	124
4.3.5. Дієслово	125
§ 115. Дійсний спосіб.....	125
§ 116. Наказовий спосіб.....	130
§ 117. Умовний спосіб.....	131
§ 118. Неозначена форма дієслова (інфінітив).....	132
§ 119. Дієприкметник	132
§ 120. Дієприслівник.....	132
4.4. Правопис слів іншомовного походження	133
4.4.1. Приголосні звуки і букви на позначення приголосних	133
§ 121. Звук [l]	133
§ 122. Звуки [g], [h].....	133
§ 123. Буквосполучення ТН у словах грецького походження	134
§ 124. Буква W та буквосполучення ТН у словах англійського походження	134

§ 125. Буквосполучення LL та ILL у словах французького походження	135
§ 126. Звук [j]	135
§ 127. Кінцеві буквосполучення -DR, -TR	135
§ 128. Неподвоєні й подвоєні букви на позначення приголосних ...	135
4.4.2. Голосні звуки і букви на позначення голосних	136
§ 129. Звук [i]...	136
§ 130. Звуки [e], [u].....	138
§ 131. Буквосполучення AU, OU.....	139
§ 132. Букви та буквосполучення Ö, Ø, EU, OE	139
§ 133. Дифтонги [au], [ei], [ou] у словах англійського походження	139
§ 134. Звук [æ] в словах англійського походження.....	139
§ 135. Звук [ə:] в словах англійського походження	140
§ 136. Буквосполучення EI, EU у словах німецького походження. Буквосполучення IJ та буква Y у словах нідерландського походження	140
§ 137. Подвоєння букв на позначення голосних.....	140
4.4.3. Апостроф	140
§ 138. Апостроф.....	140
4.4.4. М'який знак (ь).....	141
§ 139. М'який знак (ь).....	141
4.4.5. Відмінювання слів іншомовного походження.....	141
§ 140. Відмінювані й невідмінювані слова іншомовного походження	141
4.5. Правопис власних назв	143
4.5.1. Українські та інші слов'янські прізвища й імена.....	143
§ 141. Українські прізвища	143
§ 142. Відмінювання прізвищ.....	143
§ 143. Відмінювання імен	146
§ 144. Слов'янські прізвища та імена.....	149
§ 145. Неслов'янські прізвища та імена.....	153
4.5.2. Складні і складені особові імена та прізвища й похідні від них прикметники.....	153
§ 146. Імена та прізвища (прізвиська).....	153
§ 147. Похідні прикметники	155
4.5.3. Географічні назви.....	156
§ 148. Українські географічні назви	156
§ 149. Географічні назви інших країн.....	156
§ 150. Географічні назви з прикметниковими закінченнями	156

§ 151. Апостроф, м'який знак	160
§ 152. Відмінювання географічних назв	160
§ 153. Правопис прикметникових форм від географічних назв і від назв народів	163
§ 154. Правопис складних і складених географічних назв.....	164
4.6. Уживання розділових знаків	167
§ 155. Крапка (.).....	167
§ 156. Знак питання (?).....	169
§ 157. Знак оклику (!).....	170
§ 158. Кома (,).....	172
§ 159. Крапка з комою (;).....	190
§ 160. Двокрапка (:).	192
§ 161. Тире (-).....	193
§ 162. Три крапки, або крапки (...).	202
§ 163. Дужки (), [], < >.....	203
§ 164. ЛАПКИ (« », “ ”, „ “, „ ”).....	206
§ 165. СКІСНА РИСКА (/).....	208
§ 166. Комбіноване вживання розділових знаків.....	209
§ 167. Розділові знаки для оформлення прямої мови та цитат	209
§ 168. Правила рубрикації тексту і розділові знаки для оформлення пунктів переліку	213
Показчик	216

Довідкове видання

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС

Комп'ютерна верстка
Обкладинка

Д. М. Алексєєв
Д. М. Алексєєв

Підписано до друку 10.04.2026.
Гарнітура Times New Roman. Формат 70×100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк офсетний. Умов. друк. арк 34,94.

Видавництво «Алерта»

04210, м. Київ, а/с 112.

Тел.: (099) 607-97-62.

E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com, веб-сайт: alerta.kiev.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 788 від 29.01.2002 р.

[Перейти на сайт →](#)